

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Istorie Medievală, Premodernă și Istoria Artei
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclu de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Istoria artei

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Istoria artei universale (II) – Mileniul I, Romanic, Gotic						
2.2 Titularul activităților de curs	Ioana Rus-Cacovean						
2.3 Titularul activităților de seminar	Ioana Rus-Cacovean						
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	2	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	5	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar	3
3.4 Total ore din planul de învățământ	98	Din care: 3.5 curs	56	3.6 seminar	42
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					2
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					2
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					2
Tutoriat					
Examinări					
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual					84
3.8 Total ore pe semestru					182
3.9 Numărul de credite					7

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	
4.2 de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> Sală dotată cu calculator și videoproiector
5.2 De desfășurare a seminarului	<ul style="list-style-type: none"> Sală dotată cu calculator și videoproiector

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Regăsirea informației despre trecutul istoric. • Stabilirea faptelor istorice pe baza informațiilor din izvoare și din afara izvoarelor. • Prezentarea orală și scrisă, în limba programului de studii și într-o limbă de circulație internațională, a cunoștințelor de specialitate. • Utilizarea adecvată a limbajului de specialitate al istoriei artei, a termenilor tehnici și a conceptelor de bază din domeniul istoriei artelor. • Integrarea profesională în instituții muzeale, de cultură și de gestionare a patrimoniului cultural etc. • Elaborarea de proiecte curatoriale sau editoriale în domeniu, proiectarea și realizarea de expoziții și alte activități muzeale.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Îndeplinirea la termen, riguroasă și responsabilă, în condiții de eficiență și eficacitate, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului. • Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup și de muncă eficientă în echipă, cu asumarea de roluri diverse. • Căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare; conștientizarea motivațiilor extrinseci și intrinseci ale învățării continue.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea fenomenelor artistice majore din Europa de Apus și de Răsărit, desfășurate în secolele IV-XV: arta paleocreștină, stilul bizantin, romanicul și goticul.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea evoluției artelor plastice urmărind acele curente și mișcări ce au determinat schimbări profunde. • Înțelegerea legăturilor între Apus și Răsărit. • Înțelegerea acestor mișcări și curente în relație cu evoluția societății. • Studiarea de surse vizuale, scrise sau complementare, de altă natură, pentru înțelegerea fenomenelor artistice.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Curs introductiv. Apariția creștinismului și primele manifestări artistice clandestine. - Motive noi și simboluri împrumutate în arta paleocreștină: sarcofage și catacombele Romei. - Acceptarea creștinismul drept religie oficială imperială și efectele sale în artă. Arhitectura monumentală creștină și primele mozaicuri romane.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	

- Edificiul de cult creștin – planul bazilical.		
2. Constantinopol, noua capitală a imperiului roman și nașterea stilului bizantin în artă. Arhitectura. Biserica Hagia Sofia și Iustinian: epoca de aur a secolului VI. Mozaicul, encaustica și redescoperirea sculpturii. - Arta bizantină și contribuția elementului oriental. Reprezentările figurative, pictură, mozaic, arte aplicate. - Moștenirea bizantină în arta italiană a evului mediu timpuriu: Ravenna.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
3. Arta epocii merovingiene (481 – 751). Primele comunități monastice. - Renașterea carolingiană (751 – 888). - Evoluția artistică europeană la sfârșitul primului mileniu. Disputa iconoclaști – iconoduli în Bizanț.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
4. Nașterea stilului romanic și răspândirea sa în Europa. - Romanicul – un nou stil monumental. - Inovațiile arhitecturii romanice – Franța. - Biserica romanică abațială, claustrul și grădina medievală. - Arhitectura romanică în spațiul monastic și ecleziastic.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
5. Catedrala romanică. Elemente de arhitectură, renașterea orașelor (Romanicul în Franța, Anglia (Durham), Germania (Maria Laach și Speyer), Italia (Pisa și Lucca); Pașii de urmat în analiza unui edificiu).	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
6. Sculptura romanică. Portalul romanic – structură, semnificație, teme iconografice. - Pașii de urmat în analiza unei reprezentări în sculptură și pictură.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
7. Pictura romanică, mozaicul de inspirație bizantină (San Macro, Veneția)	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
8. Ce este o catedrală? Contextul urban al catedralelor. Cum au fost construite aceste biserici? Cine le-a proiectat? Cine le-a construit? Cine a plătit pentru ridicarea lor? Cât timp a durat ridicarea lor?	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
9. Periodizarea stilul gotic în arhitectură: Saint Denis și începuturile stilului gotic; Notre Dame din Paris; Catedrala din Laon. Goticul matur – arhitectura catedralelor din Chartres, Amiens și Reims. Goticul târziu în bisericile Franței: - Bourges, Troyes și Beauvais - Rouen, bis. Saint-Urbain din Troyes	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
10. Particularitățile goticului englez. Bisericile gotice din Sfântul Imperiu Roman: Köln și Praga; Goticul în arhitectura Italiei și a Spaniei.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
11. Edificii medievale laice – castele, cetăți, locuințe urbane.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea,	

- Mobilier, decor, spațiul interior al reședințelor private în evul mediu matur	dezbateră	
12. Vitraliul medieval – tehnică, semnificație, teme iconografice; Importanța luminii în catedrala gotică	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
13. Portalul gotic (structură, teme iconografice, statuia coloană). - Sculptura gotică – decor de fațadă și element constitutiv al altarului sau amvonului (Franța, Italia, Germania)	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
14. Pictura gotică. Fresca, tempera pe lemn, ansambluri poliptice - Giotto Potrete de donatori - Peisajul în arta medievală și elementele de amenajare peisageră (Hortus Conclusus, grădina mănăstirilor) - Miniatura gotică - Vitralii și fresce cu subiect laic în edificii cu funcțiuni publice. Criza Europei și epidemia de ciumă. Concluzii și recapitulare.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	

Bibliografie obligatorie:

- Angiolini Martinelli, Patrizia: *Corsi di cultura sull'arte ravennate e bizantina*, 1971. (B.C.U.)
- Bayet, Charles: *Arta bizantină*, 1999. (B.C.U., B.I.A.)
- Brehier, Louis: *L'art byzantin*, 1924. (B.I.A.)
- Cavallo, Guglielmo: *Omul bizantin*. București: Editura Polirom, 2000. (B.C.U.)
- Faure, Elie: *Istoria artei - arta medievală*. București: Editura Meridiane, 1970. (B.C.U., U.A.D.)
- Henri Pirenne: *Mahomed și Carol cel Mare*. București: Editura Meridiane, 1996. (B.I.M.)
- Le Goff, Jacques: *Omul medieval*. București: Editura Polirom, 1999. (B.C.U.)
- Vătășianu, Virgil: *Istoria artei europene*, vol. I. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1967. (B.C.U., B.I.A.)
- Idem: *Evul mediu romanic*. București: Editura Meridiane, 1974. (B.C.U.)
- ***, *Encyclopedia of visual arts*, vol. 2, 3, 4 (BCU)
- Aubert, Marcel, *Le Vitrail en France*, Librairie Larousse, Paris, 1964. (Litere – cota Fr. 14828)
- Boyce, Charles, *Dictionary of furniture*, 1985 (BCU)
- Brehier, Louis, *Le style roman*, 1941 (BCU)
- Chastel, Andre, *Le vitrail français*, Paris, 1958 (Biblioteca Centrului Cultural Francez Cluj)
- Cionca, Marina, *Stiluri și ornamente la mobilier*, 1990 (BCU)
- Duby, George, *Vremea catedralei: arta și societatea 980-1420*, Editura Meridiane, București, 1998 (BCU, BIM)
- Erlande – Brandenburg, Alain, *Catedrala*, Editura Meridiane, București, 1993, (BCU)
- Focillon, Henry, *Arta sculptorilor romanici*, Editura Meridiane (BCU)
- Idem, *Peintures romanes des églises de France*, 1967 (BCU)
- Gimpel, Jean, *Constructorii goticului*, Editura Meridiane, București, 1981 (BCU)
- Gombrich, Ernst Hans, *O istorie a artei*, 1975. (BCU)
- Guy Marica, Viorica, *Arta gotică*, București, 1970 (BCU)
- Henderson, George, *Goticul*, București, Editura Meridiane, 1980 (BCU, BIA)
- Neagoe, Manole, *Școala Sineză*, Editura Meridiane, București, 1989 (BCU)
- Pastureau, Michel, *O istorie simbolică a Evului Mediu occidental*, Editura Cartier, Chișinău, 2002 (BCU)
- Toesca, Pietro, *Il Trecento*, Torino, 1964 (Biblioteca Universității de Artă și Design Cluj)

• Vătășianu, Virgil, *Istoria Artei Europene*, vol I, Editura Didactică și Pedagogică, București 1967, vol II, Editura Meridiane, București, 1972 (BCU, BIA, Biblioteca Institutului de Istorie)

Vor fi acceptate sugestiile bibliografice pentru prezentările susținute, cu condiția ca acestea să aibă un caracter științific.

De asemenea, se va utiliza internetul, ca motor de căutare a fotografiilor cerute pentru prezentări, cu condiția ca numele site-urilor să fie incluse în bibliografie.

www.wga.hu

(Web Gallery of Art – versiune în lb engleză, cel mai complet glosar de artiști universali, foarte bun pt. fotografii, bibliografie suplimentară și observații pe marginea subiectului, cu legături și analogii)

www.moyenageenlumiere.com (Cea mai completă colecție de reprezentări miniaturale din bibliotecile Franței)

<http://www.lookingatbuildings.org.uk/styles/medieval/walls-and-windows/gothic-windows-and-tracery.html>

<http://lookuparchitecture.com/historygothic.htm>

<http://www.radio-canada.ca/radio/indicatifpresent/chroniques/61287.shtml#> despre culoarea albastră

Google Art Project, <http://www.google.com/culturalinstitute/project/art-project>

8.2 Seminar	Metode de predare	Observații
<p>1. Curs introductiv. Apariția creștinismului și primele manifestări artistice clandestine.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Motive noi și simboluri împrumutate în arta paleocreștină: sarcofage și catacombele Romei. - Acceptarea creștinismul drept religie oficială imperială și efectele sale în artă. Arhitectura monumentală creștină și primele mozaicuri romane. - Edificiul de cult creștin – planul bazilical. 	<p>Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea</p>	
<p>2. Constantinopol, noua capitală a imperiului roman și nașterea stilului bizantin în artă. Arhitectura. Biserica Hagia Sofia și Iustinian: epoca de aur a secolului VI. Mozaicul, encaustica și redescoperirea sculpturii.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arta bizantină și contribuția elementului oriental. Reprezentările figurative, pictură, mozaic, arte aplicate. - Moștenirea bizantină în arta italiană a evului mediu timpuriu: Ravenna. 	<p>Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea</p>	
<p>3. Arta epocii merovingiene (481 – 751). Primele comunități monastice.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Renașterea carolingiană (751 – 888). - Evoluția artistică europeană la sfârșitul primului mileniu. Disputa iconoclaști – iconoduli în Bizanț. 	<p>Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea</p>	
<p>4. Nașterea stilului romanic și răspândirea sa în Europa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Romanicul – un nou stil monumental. - Inovațiile arhitecturii romanice – Franța. - Biserica romanică abațială, claustrul și grădina medievală. - Arhitectura romanică în spațiul monastic și ecleziastic. 	<p>Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea</p>	
<p>5. Catedrala romanică. Elemente de arhitectură, renașterea orașelor (Romanicul în Franța, Anglia (Durham), Germania (Maria Laach și Speyer), Italia (Pisa și Lucca); Pașii de urmat în analiza unui</p>	<p>Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea</p>	

edificiu).		
6. Sculptura romanică. Portalul romanic – structură, semnificație, teme iconografice. - Pașii de urmat în analiza unei reprezentări în sculptură și pictură.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
7. Pictura romanică, mozaicul de inspirație bizantină (San Macro, Veneția)	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
8. Ce este o catedrală? Contextul urban al catedralelor. Cum au fost construite aceste biserici? Cine le-a proiectat? Cine le-a construit? Cine a plătit pentru ridicarea lor? Cât timp a durat ridicarea lor?	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
9. Periodizarea stilul gotic în arhitectură: Saint Denis și începuturile stilului gotic; Notre Dame din Paris; Catedrala din Laon. Goticul matur – arhitectura catedralelor din Chartres, Amiens și Reims. Goticul târziu în bisericile Franței: - Bourges, Troyes și Beauvais - Rouen, bis. Saint-Urbain din Troyes	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
10. Particularitățile goticului englez. Bisericile gotice din Sfântul Imperiu Roman: Köln și Praga; Goticul în arhitectura Italiei și a Spaniei.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
11. Edificii medievale laice – castele, cetăți, locuințe urbane. - Mobilier, decor, spațiul interior al reședințelor private în evul mediu matur	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
12. Vitraliul medieval – tehnică, semnificație, teme iconografice; Importanța luminii în catedrala gotică	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
13. Portalul gotic (structură, teme iconografice, statuia coloană). - Sculptura gotică – decor de fațadă și element constitutiv al altarului sau amvonului (Franța, Italia, Germania)	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
14. Pictura gotică. Fresca, tempera pe lemn, ansambluri poliptice - Giotto Potrete de donatori - Peisajul în arta medievală și elementele de amenajare peisageră (Hortus Conclusus, grădina mănăstirilor) - Miniatura gotică - Vitralii și fresce cu subiect laic în edificii cu funcțiuni publice. Criza Europei și epidemia de ciumă. Concluzii și recapitulare.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	

Bibliografie seminar:

- ***: *Encyclopedia of visual arts*, vol. 2, 3, 4. (B.C.U.)
- ANGIOLINI MARTINELLI, PATRIZIA: *Corsi di cultura sull'arte ravennate e bizantina*, 1971. (B.C.U.)
- BAYET, CHARLES: *Arta bizantină*, 1999. (B.C.U., B.I.A.)

- BREHIER, LOUIS: *L'art byzantin*, 1924. (B.I.A.)
- IDEM: *Les eglises byzantines*, 1912. (B.I.A.)
- BRILLIANT, RICHARD: *Arta romană de la Republică la Constantin*. București: Editura Meridiane, 1979. (B.C.U.)
- CAVALLO, GUGLIELMO: *Omul bizantin*. București: Editura Polirom, 2000. (B.C.U.)
- CAVARNOS, CONSTANTINE: *Ghid de iconografie bizantină*, 2005. (B.C.U., B.I.A.)
- CHATZEDAKES, MANOLES, *La peinture byzantine et au haut du Moyen Age*, 1965. (B.C.U.)
- CIONCA, MARINA: *Stiluri și ornamente la mobilier*. Brașov: Editura Universității Transilvania, 2004. (B.C.U.)
- CONSTANTINESCU-IAȘI, PETRE: *Istoria artei bizantine*, 1927. (B.C.U.)
- CORNEA, ANDREI: *Ecclesiocrazia: Mentalități culturale și forme artistice în epoca romano-bizantină (300-800)*, 1998. (B.C.U.)
- FAURE, ELIE: *Istoria artei - arta medievală*. București: Editura Meridiane, 1970. (B.C.U., U.A.D.)
- FOCILLON, HENRY: *Arta sculptorilor romanici*. București: Editura Meridiane. (B.C.U.)
- FRANCASTEL, PIERRE: *Realitatea figurativă*. București: Editura Meridiane, 1972. (B.C.U., U.A.D.)
- GERKE, FRIEDRICH: *Le sorgenti dell'arte christiana*, Milano, 1969. (B. Teol. Gr. Cat Cluj)
- GOMBRICH, E. H.: *O istorie a artei*. București: Editura Meridiane, 1975. (B.C.U., UAD)
- HENRI PIRENNE: *Mahomed și Carol cel Mare*. București: Editura Meridiane, 1996. (B.I.M.)
- LE GOFF, JACQUES: *Omul medieval*. București: Editura Polirom, 1999. (B.C.U.)
- OPRESCU, GEORGE: *Manual de istoria artei, Evul Mediu*. București: Editura Meridiane. (B.C.U.)
- NEYRET, CLEMENCE: *Art paleochretien, art byzantin*, 1973. (B.I.A.)
- VĂTĂȘIANU, VIRGIL: *Istoria artei europene*, vol. I. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1967. (B.C.U., B.I.A.)
- IDEM: *Evul mediu romanic*. București: Editura Meridiane, 1974. (B.C.U.)

Surse opționale:

- www.wga.hu
- Andrew Dixon, *The Art of Eternity*, documentar în 4 episoade.
<http://www.infocobuild.com/books-and-films/art/the-art-of-eternity.html>
- *Byzantium, The Lost Empire*, documentar în 4 episoade.
<http://www.infocobuild.com/books-and-films/social-science/byzantium-the-lost-empire.html>

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținutul este în concordanță cu programa centrelor similare din țară și străinătate.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Cunoașterea și înțelegerea fenomenelor artistice majore europene desfășurate în secolele IV-XV: arta paleocreștină, stilul bizantin, romanicul, goticul.	Examen oral	50%
10.5 Seminar/laborator	Analizarea unor surse	Examen oral	25%

	vizuale, scrise sau complementare, de altă natură, pentru înțelegerea fenomenelor artistice.		
	Elaborarea, tehnoredactarea în format electronic și prezentarea unei documentări pe o temă dată, în condiții de limită de timp și dimensiuni.	Lucrare scrisă	25%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • Descrierea, analiza și interpretarea corectă a unei surse vizuale sau materiale (monumente, lucrări de artă, artefacte și fenomene artistice), cu integrarea unei abordări folosind concepte și metode consacrate din istoria artei sau a unei științe sociale sau umaniste alta decât istoria artei. 			

Data completării

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

21 februarie 2019

.....

.....

Data avizării în departament

Semnătura directorului de departament

.....

.....